

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

IDŐSEK JOGAIÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII/27/4/2016

MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ
2016. NOVEMBER 16. 11.00

Helyszín: 1054 Budapest, Akadémia u. 3. Klubterem

Időpont: 2016. november 16. 11.00

Tárgy: Idősek Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoport ülése

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

Dr. Beneda Attila, család és népesedéspolitikáért felelős helyettes államtitkár, az ülés elnöke köszöntötte a jelenlévőket, tájékoztatta a munkacsoportülés résztvevőit, hogy Novák Katalin államtitkár asszonynak, a Tematikus Munkacsoport elnökének az Országgyűlés Törvényalkotási Bizottságának ülésén kell részt vennie. Elmondta, hogy az elmúlt fél évben nagyon sok minden történt, ezt is mutatja az Idősek Tanácsa 2016. november 16-ai ülése, illetve az azzal kapcsolatos médiakommunikáció. A jogalkotás tekintetében komoly előrelépéseket eszközölt az Államtitkárság, ezek jogalkotási és tervezési szakaszban vannak. A családügyért felelős államtitkárság fő attitűdje, hogy az idősügyi kérdések a társadalom alakító erői és formáló tényezői legyenek. Megkérdezte a résztvevőket, hogy az előre megküldött napirenddel kapcsolatban van-e valakinek észrevétele, javaslata.

1. napirend: Tájékoztatás az időseket érintő EFOP-projektekről, pályázatokról

Dr. Beneda Attila elmondta, hogy az EFOP pályázatokban az időseket érintő elemek hangsúlyos és fontos elemek. Felkérte **Baranyi Szilviát**, hogy adjon tájékoztatást ezekről a pályázatokról.

Baranyi Szilvia, az EMMI Idősügyi Osztályának képviselőjében beszámolt róla, hogy két ilyen pályázat van az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program keretében meghirdetve. A „Védőháló a családokért” című és a „Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösség fejlesztésével” című uniós pályázat. Mindkettő meghirdetésre került, az egyik az év elején, a másik ősszel. Hatalmas érdeklődésre tartottak számot, mindkettőre rövid időn belül 1000-

1080 pályázat érkezett. Ez is mutatja, hogy mennyire fontos a családok és a közösségek fejlesztésének, megerősítésének témája. A „Védőháló a családokért” program a családi kohézió elősegítését célzó programok megvalósítására íródott ki, 6,2 milliárd forintos keretösszeggel, amelyből a támogatottak 20-40 millió forint vissza nem térítendő támogatásban részesülhetnek. A program alapvetően a családi kohézió növelését támogatja, az életvezetési kompetenciák fejlesztését, a családok stabilitását elősegítő programokat, ösztönözve a generációkon átívelő együttműködést, illetve a krízishelyzetek megelőzését. A projektnek több rész célja van, példaként említette a munka és a család összeegyeztethetősége, a nők és férfiak társadalmi egyenlőségének elősegítése, gyermekneveléssel kapcsolatos korszerű ismereteket közvetítő programok támogatása, valamint a nemzedékek közötti együttműködés erősítése rész célokat. Kiemelte, hogy van a projektnek egy kötelezően teljesítendő eleme, ez a családi közösségépítő programok szervezése, amelyben részt kell, hogy vegyenek idősek is. Az idősebb generáció közösséget erősítő aktivizálása is fontos cél, ami a társadalmi szerepvállalás erősítéséről szóló EFOP programban még nagyobb hangsúlyt kap. Ez a program egyházi és civil szervezeteket célozott meg, új kisközösségek létrehozásának és fejlesztésének elősegítésére, illetve a meglévő kisközösségek megerősítésére. A pályázat a 14-35 éves fiatalabb korosztály, illetve a 60 éven felüli idősebb és nyugdíjas idős korosztály együttműködését szeretné motiválni. Kiemelte, hogy a program az önkéntes szerepvállalást állítja középpontba. 2013-ban egy felmérésből kiderült, hogy Magyarországon az 50-59 éves megkérdezettek 30%-a, a 60 évesnél idősebb lakosoknak pedig csak 25%-a végzett önkéntes tevékenységet. Szeretnék őket motiválni, ösztönözni, hogy a számuk növekedjen, mivel hatalmas potenciál van az idős korosztályban, amely jobban kiteljesedhetne. Fontos, hogy a nyugdíjba vonulás után az idősek megtalálják a minél tartalmasabb és a hasznosságtudatukat minél inkább megerősítő tevékenységeket. A pályázat keretösszege 14 milliárd Ft, 18-25 millió Ft közötti összegű, vissza nem térítendő támogatást kaphatnak a nyertesek.

Dr. Beneda Attila elmondta, hogy a hazai és az uniós források tekintetében is nagyon nehéz meghatározni a mértékét és arányát annak, hogy a különböző típusú forrásokat hogyan vonják be a rendszerbe. Kérte a résztvevőket, hogy tekintsenek ezekre úgy, mint vissza nem térő lehetőségekre. Az uniós pályázatoknak van egy néhány éves határpontja, amikortól kezdve ugyanabban a formában már nem elérhetőek. Ezért ezeket a lehetőségeket a leghatékonyabban célszerű felhasználni. Olyan értelemben is, hogy ezek sokszor pilot jelleggel futnak. Ha ezek a társadalom szempontjából értékes és továbbvitelre érdemes tevékenységek, gondolatok, akkor az az országos kiterjesztést is magával hozhatja akár az állami, akár a civil szférában, az uniós források lejártát követően.

2. napirend: Az AJBH beszámolója „Az idősgondozásban részesülő személyek emberi jogainak érvényesülésével” foglalkozó ENNHRI projekttel összefüggő tevékenységéről

Dr. Beneda Attila felkérte **dr. Csikós Tímeát**, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala jogi főreferensét a beszámoló megtartására.

Dr. Csikós Tímea köszöntötte a résztvevőket és megköszönte a lehetőséget Elnök Úrnak és az Emberi Jogi Munkacsoport Titkárságának, hogy bemutathatja a Munkacsoport tagságának az ombudsman idősügyi területen végzett tevékenységét. A Nemzeti Emberi Jogi Intézmények Európai Hálózata (a továbbiakban: ENNHRI) egy nagy európai ernyő szervezet, amely emberi jogi kérdésekkel foglalkozik. Ennek „A” státuszú nemzeti emberi jogi intézményként kiemelt tagja az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala. Így vesznek részt az Európai Bizottság által is finanszírozott, két és fél éves időtartamú tematikus emberi jogi projektben, amit az idős emberekre fordított figyelem keretében indított az ENNHRI. 2015 januárjától hirdették meg a 2017 júniusáig tartó projektet. A projekt azokat az akadályokat szeretné feltárni, amelyek ezt a fajta gondoskodást, az emberi méltóság színvonalát esetlegesen akadályozzák, hátráltatják és egy összeurópai javaslatcsomag összeállítására törekszik, amelyek alkalmasak lehetnek ezeknek az akadályoknak a leküzdésére. Az AJBH kettős szerepben is részt vállalt a projektben, egyrészt a projekt elméleti háttéranyagát összeállító és figyelemmel kísérő Tanácsadó Testület tagja, másrészt a projekt gyakorlati megvalósítójaként, mintaállamként is részt vesz. 20 állam szervezetei csatlakoztak a projekthez, amelyek szintén nemzeti emberi jogi intézményként tagjai az ENNHRI-nek. Van a projektnek nem Európai Unió résztvevője és van nem állami szektorhoz köthető intézmény is. A projekt fő célkitűzése az idősellátás monitoringja európai szinten, a legkülönbözőbb tapasztalatok, problémák és ezzel együtt a joggyakorlatok feltérképezése és összegyűjtése. A legfontosabb hozadéka egy európai szintű munkának mindig az, hogy ahol valami jól működik, azt próbáljuk meg az adott viszonyokhoz igazítva alkalmazni. A projektmunka összegzéseként a résztvevők egy közös ajánlást fogalmaznak majd meg, amelyet a részfinanszírozó Európai Bizottságnak is benyújtanak. Ez egy magas presztízsű feladatvállalás az AJBH számára. Az ENNHRI kiemelt tagjaként, az ombudsman törvény alapján, valamint az idősellátásban gondozott embereket, mint rászoruló csoportot tekintve sem volt kérdés az AJBH ebben való részvétele. Az AJBH projektben való tevékenysége 2015 novemberében egy konferencia megszervezésével kezdődött. Országos szinten megszólították az idősellátásban, idősgondozásban tevékenykedő szervezeteket, hogy felvessek a témát, illetve megkérdezzék, hogy mik azok az idősügyi aktualitások, amelyekre érdemes fókuszálni a projekt keretében. A projektmunka egyik fontos eleme az idősotthonok működésének monitoringja emberi jogi szempontból. Minden projektrésztvevő 4 különböző típusú idősgondozó intézménybe látogat el és ebből jelentést készít. Jelentés készítése az intézmények működéséről egy klasszikus ombudsmani munka, így ezt a mindennapi tevékenységükbe beépítették. A jelentéseket Brüsszelben fordították le, hogy egységes legyen az angol nyelvezete, de a magyar verziójából a projektrészvételhez társuló plusz finanszírozásból egy kiadványt készítettek. A kiadványok az ülés résztvevőinek kiosztásra kerültek. A projektmunka másik lényeges eleme a jogtudatosító, ismeretterjesztő tevékenység. Ennek keretében egy ún. „idősügyi turnét” hajtott végre az AJBH idősügyi projekt csapata, amelynek keretében szerte az országban járnak idősotthonokba. Az ott élőkkel és az ott dolgozókkal minél interaktívabban és minél közvetlenebbül beszélgetnek arról, hogy hogy élnek, illetve, hogy dolgoznak ott és ennek milyen emberi jogi aspektusai, milyen nehézségei, milyen örömei vannak, és hol tud ebben az AJBH segíteni vagy közbenjárni. A jogtudatosító tevékenységhez is készült egy kiadvány, amely nagy betűs, és a lehető legközérthetőbb

nyelvezettel törekszik arra, hogy néhány az emberi jogokkal, illetve az ombudsmani tevékenységgel, az ombudsmani intézménnyel kapcsolatos ismeretet adjon át. Minden alkalomra viszik magukkal és osztogatják az érdeklődő, aktív idősöknek és dolgozóknak. Tapasztalata, hogy az idősök meglepően jól informáltak az ombudsmani intézményről, tudják, hogy ez a beszélgetés őértük is van. A jogtudatosító turnéról is jelentés fog készülni, tavasszal összegző konferenciát rendeznek, nyáron egy európai szintű projektzáró rendezvény lesz Brüsszelben. Reményét fejezte ki, hogy erre a rendezvényre is lesz lehetőségük kijutni és megmutatni a résztvevőknek, hogy itt Magyarországon az AJBH mit csinált a projekt keretében. Megemlítette az együttműködő partnerek munkáját, köztük a kiemelt konzorciumi megállapodás keretében együttműködő partner, a Fővárosi Önkormányzat Pesti Úti Idősök Otthona segítségét. Az ő kapcsolati hálójukon keresztül tudnak eljutni bármelyik Fővárosi Önkormányzati Intézménybe. Segítség a projekt véghezvitelében, hogy az AJBH vezetői is nyitottak voltak egy ilyen többletfeladatokkal járó projektre, ami egy méltó vállalat a projektben részt vevő Főosztály (5 fő) részéről is. Az idősotthonokban az érintettekkel beszélgetve egyértelműen az a tapasztalatuk, hogy megéri a befektetett energiát. Azok az emberek, akiket konkrétan megszólít ez a projekt, az otthonok vezetői, szakdolgozói, dolgozói és az ott lakó idős emberek nagyon nyitottak erre a kommunikációra. Nem csak panaszok hangzanak el, nagyon sokszor jó dolgokat is mesélnek, visszahívják a Hivatal munkatársait a rendezvényeikre. Hasznos lesz az a tapasztalat-csomag is, amelyet a végén megfogalmazznak. Kíváncsi rá, hogy a többi projekt résztvevő Európa különböző országaiból milyen tapasztalatokat hoz majd és hogyan reagálnak majd a magyarországi tapasztalatokra.

Tóth Mihály a Magyar Szakszervezeti Szövetség Nyugdíjas Tagozatának elnöke kérte, hogy – amennyiben lehetséges – a prezentációt e-mailben küldjék meg.

Dr. Csikós Tímea kérte a Munkacsoport Titkárságának segítségét a prezentáció kiküldésében.

Kusovszky Imréné, az EMMI Nyugdíjas Bizottságának elnöke megkérdezte, hogy van-e különbség a fővárosi és a vidéki szociális otthonok között. Békésben és Szabolcsban még nem jártak.

Dr. Csikós Tímea elmondta, hogy az eddigi tapasztalataik azt mutatják, hogy van különbség. Számukra is kérdés, hogy a végén ez mennyire lesz szignifikáns. Ha lesz jelentősége, akkor a jelentésben érzékeltetni fogják. A turné tapasztalatait összegző jelentést is meg fogják küldeni a Munkacsoport tagjainak. Megjegyezte, hogy Békésbe kifejezetten szeretnének eljutni.

Dr. Hegyesiné Orsós Éva, a Nyugdíjasklubok és Idősök „Életet az Éveknek” Országos Szövetsége elnöke megkérdezte, hogy az eddigi tapasztalatok alapján mik a főbb megállapítások, amikre eddig jutottak. Megkérdezte továbbá, hogy csak az idős otthonokban élők emberi jogaira vonatkozik-e a felmérés, hiszen sokan részesülnek házi gondozásban.

Dr. Csikós Tímea válaszában elmondta, hogy a Tanácsadó Testület a konkrét projektelemek meghatározása során olyan szempontot keresett, amelyet minden résztvevő országban lehet

vizsgálni. Az idős otthonok az az egy közös pont, ami mindenhol van. Az idősellátás egyéb szegmensei a résztvevő államokban annyira különbözőek, hogy nem találtak közös megfigyelési pontokat. Az elnevezés így valóban nem pontos, de a vizsgálatok az idősotthonokra koncentrálnak. A megállapításokról egyelőre nem árult el részleteket, mert az befolyásolhatja a további vizsgálatokat. Van néhány eleme az idősotthoni létnek, illetve az idősotthonok működésének, amelyek mindenhol előkerülnek. Vannak témák, amelyeket mindenhol felvetnek. Vannak a rendszerben rejlő problémák és vannak az emberi együttélés nehézségeiből adódóak is.

Ábrahám Katalin, az Országos Nyugdíjas Polgári Egyesület XI. Kerületi Szervezetének elnöke megkérdezte, hogy a különböző fenntartású idősotthonok milyen arányban vesznek részt a monitorozásban és a turnéban.

Dr. Csikós Tímea elmondta, hogy kifejezetten törekedtek arra, hogy a monitoring a négy különböző – egyházi, önkormányzati, állami, illetve civil – fenntartású, fővárosi és vidéki, kisebb és nagyobb idősotthonokra is kiterjedjen. A turnénál ezt nehezebb megvalósítani. Ombudsmani hivatalként az állami és önkormányzati fenntartású intézményeket könnyebb elérni. Törekednek arra, hogy ne legyen egyoldalú a kép. Ezért kéri a résztvevőket, hogy ajánljanak egyházi és civil fenntartású meglátogatandó intézményeket.

Dr. Beneda Attila elmondta, hogy az egészségügyi területen és a családügyi területen is az a tapasztalata, hogy az alapvető jogok biztosa, illetve Hivatala releváns szempontokat szokott vizsgálni és releváns észrevételeket, ajánlásokat szokott tenni, nyitott a kölcsönös kommunikációra minden tekintetben.

3. napirend: Egyebek

Dr. Beneda Attila a napirendet az időskori demencia, az Alzheimer-kór kérdéskörének felvetésével kezdte. A téma a WHO-s és EU-s konferenciákon sarkalatos kérdés, tekintettel arra, hogy Európában jól láthatóan kitolódott a születéskor várható élettartam, a születéskor várható egészségben eltöltött évek száma is nő, ugyanakkor a demencia, az Alzheimer-kór nagyon terjed. Az emberiség beleért abba a korba, amikor ez már nagyon valós és nagyon széles népegészségügyi kérdéskört érintő probléma. Minisztériumi szinten is foglalkozni fognak a problémával. Az Államtitkárság birtokában van egy levél az Idősek Tanácsától, amelyben az orvosi aspektusai vetődnek fel, ugyanakkor számtalan más szempont is létezik ezzel kapcsolatosan családügyi és szociális tekintetben is. Az Államtitkárság a következő fél évben egy akcióterv összeállítását tervezi, amelyhez kéri a résztvevők segítségét. Annak érdekében, hogy ez a kérdés napirenden legyen, ezzel foglalkozni kell, hiszen a társadalom számára nagyon súlyos problémát fog jelenteni az elkövetkező időszakban. Minél jobban felkészülünk rá, annál hatékonyabbak leszünk a megoldásban. Orvosként kérte a jelenlévőket, hogy terjesszék, hogy a WHO ajánlása szerint négy dolog van, amellyel megelőzhető, vagy kitolható a demencia, a sport, a szellemi aktivitás, a kávéivás és a kevés alvás. **Dr. Beneda Attila** átadta a szót **Hulák Zsuzsanna** főosztályvezető asszonynak, aki az egyebek napirend keretében beszámolt néhány dologról, amely nyugdíjbiztosítási szakterületet érinti.

Hulák Zsuzsanna, az EMMI Idősügyi és Nyugdíjbiztosítási Főosztályának vezetője összefoglalta a jogalkotási munkát, amely a nyugdíjbiztosítási szakterületet érintette az elmúlt időszakban. Az öt megkereső idős embereknek és idősügyi szervezeteknek is próbálja elmondani, hogy mi miért történik, mert félreértések is vannak ezzel kapcsolatban. A közigazgatáson belül a szervezeti átalakítás elsődleges célja, hogy az ügyfélhez a legközelebb legyen az ügyintézés lehetősége. Ezért kerül sor a járások megerősítésére, hiszen a járás van az ügyfelek lakóhelyéhez legközelebb, oda jutnak el legkönnyebben. Az infrastruktúra, amelyben ma élünk, hogy adatokat elektronikusan lehet továbbítani, illetve adatbázisokhoz elektronikusan hozzá lehet férni, nagyon sok ügy intézését lehetővé teszi. Azonban a nyugdíjbiztosítás területén vannak olyan ügyek, amelyek nem tartoznak ebbe a csoportba. Ilyenek például a nemzetközi nyugdíjúk. Kivételes szakmai hozzáértést, nem csak a magyar jogszabályok ismeretét, hanem adott esetben szociális biztonsági egyezmények tartalmát, alkalmazási szabályait, európai közösségi rendelet szabályait követeli meg ennek az ügycsoportnak az intézése, és kapcsolatot kell tartani összekötő szervekkel, akikkel felhatalmazás alapján lehet együttműködni. Éppen ezért ezt az ügycsoportot egyben tartva országos hatáskörrel került kijelölésre egy járás Budapesten, a VIII. kerületben. A járásoknál kezdeményezni lehet az ügyintézését, de ebben az ügykörben ott helyben nem tudnak döntést hozni, bizonyos esetekben még a tájékoztatást is csak nagyon mérsékeltten lehet igénybe venni, inkább csak azt fogják mondani az ügyfeleknek, hogy hova forduljanak részletes felvilágosításért. A másik – sokkal többeket érintő – ilyen kényes ügykör az özvegyi nyugdíj. Abban az esetben, ha már az elhunyt nyugdíjas volt, akkor a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál van dokumentáció az ő nyugdíj életútjáról. Ott állnak rendelkezésre – döntően papír alapon – azok az adatok, dokumentumok, amelyekből az özvegyi nyugdíj kiszámítható. Ez az ügykör sem mozgatható országszerte, mert az olyan eljárási idő növekedést eredményezne, ami mindenképpen elkerülendő. Így ez az ügykör is egyben marad, országos hatáskörrel fog eljárni az a járás, amelynek ez a feladatkörébe tartozik. Tehát sem a nyugdíj megállapítás, sem a nyugdíjfolyósítás az átalakítás miatt veszélybe nem kerülhet. A járások kialakítása elsősorban azokon a helyeken, ahol eddig is voltak kirendeltségek, azon az épület-, infrastruktúra- és szakemberbázison fog felépülni. A változás fokozatosan, lassan fog történni, úgy, hogy az ügyfeleket sérelem ne érje.

Hulák Zsuzsanna a nyugdíjbiztosítási jogszabályok módosításával kapcsolatban elmondta, hogy a sajtóban már megjelent téves információ. A szabályok kedvezőbbek lesznek. Például, aki nyugdíj mellett dolgozik, annak eddig kérelmeznie kellett, hogy a nyugdíj mellett elért keresete után megfizetett nyugdíjjárulék fejében a nyugdíjnövelést megkapja. Ezen túl erre nem lesz szükség, automatikusan fogják kiszámítani és a nyugdíjához hozzáadni a növelést. Példaként említette még az árvaellátással kapcsolatos jogszabály módosítást. Változnak a visszatérítési, megtérítési szabályok. Visszatérítés az ügyfél kötelezettsége akkor, ha több ellátást vett fel, mint amennyi őt megillette volna. Ellátást megtéríttetni pedig azzal lehet, aki közreműködött abban, hogy túlfolyósítás keletkezett. Eddig 90 napon belül vissza kellett fizetni attól függetlenül, hogy felróható volt-e az ügyfélnek. Ezen túl csak attól lehet visszakövetelni a túlfolyósított nyugellátást, akinek felróható. Ha a hivatal téved, azt nem lehet az ügyfélen számon kérni. Az adategyeztetési határidővel kapcsolatban elmondta, hogy az újságban tévesen jelent meg az az információ, hogy már megint kitolja a Nyugdíjbiztosító

az adategyeztetés határidejét. Az adategyeztetés nagyon fontos eleme a nyugdíjrendszernek, mert segít felépíteni azt az adatbázist, aminek alapján a teljes biztosítási karrier adatai megőrizhetők. Következésképpen az adategyeztetés ütemezetten folyik azokkal a születési korcsoportokkal, akikkel a törvény kijelölte, hogy milyen időtartam alatt kell elvégezni ezt a munkát. Az igazgatóságok, illetve az eljáró hatóságok feladatköre kibővült, mert akivel lezárja az adategyeztetést, azzal két év múlva ismét adatot kell egyeztetni. Ennek az a célja, hogy ha esetleg valakit nem jelentettek be és két év múlva kap egy igazolást a szolgálati idejéről, keresetéről, akkor két éven belül a cégek még elérhetők, addig még tudja az ügyfél igazolni, hogy valójában mennyi bért kapott. Két év alatt még tetten érhető, ha a valóság és a bejelentett adatok nem egyeznek. A 0,9%-os nyugdíjemeléssel kapcsolatban elmondta, hogy a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. tv. (a továbbiakban: Tny. törvény) 62. §-a határozza meg azt, hogy hogyan kell nyugdíjat emelni. Az 1.) bekezdés kimondja, hogy a költségvetési törvényben tárgyévra tervezett és kihirdetett infláció mértékének megfelelő, azzal azonos mértékű emelést kell minden év januárjában nyújtani a nyugdíjasoknak. A 2017. évi költségvetést májusban elfogadta az Országgyűlés, abban az infláció mértéke 0,9%. Ez tehát a kötelezően emelendő mérték. A jogszabály további néhány bekezdése meghatározza, hogy ha a valódi gazdasági folyamatok figyelembe vételével majd a tárgyév során az prognosztizálható, hogy az év végéig a januárban tett emelésnél magasabb infláció várható, akkor meg kell vizsgálni a mértékét. Ha alacsonyabb 1%-nál, akkor a teljes 12 havi különbözetet novemberben, egy összegben ki kell fizetni. Ha meghaladja az 1%-ot, akkor novemberben a különbözet mértékének megfelelő nyugdíjemelést kell végrehajtani és az év első 10 hónapjára el kell számolni a különbözettel. A Tny. 62. § 6) bekezdése felhatalmazza a kormányt arra, hogy ha a gazdasági folyamatok elemzése során úgy látja, hogy az 1) bekezdésben tett kötelezettségen felül további emelés indokolt, akkor azt megteheti. Ez történt idén. Tárgyalások folytak a munkáltatókkal, munkavállalókkal, részben köztehercsökkentésről, részben minimálbér-emelésről folyt a vita. Ennek alapján kalkulálták ki a Nemzetgazdasági Minisztériumban azt, hogy ha a béremelés valóban létrejön és annak alapján még a mérsékelt közteher megfizetése is fedezetet ad arra, hogy egy magasabb értékű nyugdíjemelést legyen, akkor ezt most megadják és 0,7%-kal megemelik a kötelezően előírt 0,9%-ot. Így alakult ki az 1,6%.

Dr. Beneda Attila kérte a résztvevőket, hogy a nyugdíjemeléssel kapcsolatban ne alakuljon ki részletes polémia, mert ez már egy eldöntött kérdés. De a véleményeket szívesen veszi.

Némethné Jankovics Györgyi, a Nyugdíjasok Országos Szövetségének elnöke elmondta, hogy a kérdései nem feltétlenül erre a körre vonatkoznak, de ez az egyetlen olyan szervezett fórum van, ahol az idős szervezetek tudnak valamilyen kapcsolatot kialakítani az idősügyi kormányzattal. Az Idősek Tanácsával kapcsolatban kérte, hogy a működéséről kapjanak tájékoztatást. Azon kívül, hogy ez nem azonos az Idősügyi Tanáccsal, mást nem tudnak a működéséről. A médiából annyi derült ki, hogy a múlt heti ülésükön az idősök számára kedvező irányú elképzelésekről volt szó. Tőle kérdezik, hogy milyen információk vannak arról, hogy ott mik történtek. Kérdezte, hogy az Idősek Tanácsában miért nem lehetnek jelen az idős szervezetek, a nyugdíjas szervezetek. A demencia megelőzésével kapcsolatban beszámolt róla, hogy a Szövetség a szenior szabadidősport elkötelezett híve. Vannak a

jelenlévők között is, akikkel évtizedes múltra visszatekintve együttműködnek ilyen ügyekben. Három éve próbálnak előbbre lépni, hogy a szenior szabadidősport egyfajta rendszerként jelenjen meg az idős szervezetek és az idősek életében. Mindig azzal a problémával találkozunk, hogy ahova fordulunk, mindenhol kiderül, hogy nem ők az illetékesek szenior sport ügyben. A sportirányítás azt mondja, hogy a Szövetség nem sportegyesület, az idősügynek nem kompetenciája, az egészségügyi területen a népegészségügyi vonalon próbálkoztak. Hol van a szenior szabadidősportnak a kormányzati szinten kompetenciája? Lesz-e a későbbiekben az Erzsébet programban fürdőbérlet pályázat? Végül megkérdezte, hogy a Szövetség újságában írhatnak-e a munkacsoport üléséről és készíthet-e fényképeket az ülésen?

Dr. Beneda Attila jóváhagyta a fényképek készítését. A kérdésekre reagálva elmondta, hogy az Idősügyi Tanács egy jogszabály módosítás következtében vált Idősek Tanácsává. Ennek megvan a rendje, hogy kik vesznek részt a Tanács munkájában. A jelenlévők között is van, aki ennek tagja. Támogatja egy kommunikációs csatorna kialakítását annak érdekében, hogy ne csak a médiából tájékozódhassanak az idős szervezetek. Javasolni fogja a következő Idősek Tanácsa ülésén, hogy ennek a rendszerét hozzák létre. Elmondta, hogy támogatja a szenior sport rendszerének kialakítását. A sportért, a családjáért és az egészségügyért felelős államtitkárságnak is feladatkörébe tartozik a szenior sport. Készülőben van egy népegészségügyi stratégia vagy akcióterv, amelynek fő felelőse az Egészségügyért Felelős Államtitkárság. Érdemes megfontolni az egyesületté alakulást, mert könnyebb lenne a helyzet a támogatásokat illetően is. Kérte **Némethné Jankovics Györgyit**, hogy az elmúlt időszakról és a gondjaikkal kapcsolatos tájékoztatást küldje meg e-mailen, amelyre reflektálni fog.

Baranyi Szilvia az Erzsébet-programmal kapcsolatban elmondta, hogy idén 34 ezer fő élhetett a kedvezményes üdülés lehetőségével. A fürdőbelépővel kapcsolatban később írásban adnak tájékoztatást.

Hegyesiné Orsós Éva elmondta, hogy hat éve problémát jelent az Idősügyi Tanács átalakulása, mert ez volt az a fórum, amelynek tíz-tizenhárom idős szervezet, a kulcs szaktárcák és szakértők vettek részt a munkájában. Minden olyan ügy, amely az időseket érintette, odakerült az Idősügyi Tanács elé. Vagy az idősügyi szervezetek vetették fel kérve, hogy a következő ülésen vitassák meg, vagy a kormányzat különböző szereplői hozták oda azokat a törvény tervezeteket, amelyeket előkészítettek és még ebben a stádiumban tudtak véleményeket, észrevételeket hozzá fűzni. Kérte Helyettes Államtitkár Urat, hogy tegyen érte, hogy ez a nagyon fontos kommunikációs csatorna ismételtelen működhessen. Sok olyan tapasztalatuk van, amelyről úgy gondolják, hogy a kormányzat munkáját befolyásolhatná. Nem csak a sport támogatással van probléma, hanem a képzési támogatásokkal is. Példaként említette, hogy ha valaki 65 évesen kikerül a munka világából, akkor életében még 20-25-30 évre fel kell készülnie, amikor jelentős változások zajlanak majd. A jelenleg nyitott számítógépes képzés felső határa a 65. életév. Elfogadhatatlan, hogy 65 éven fölül emberek számítógépes képzésekben ne vehessenek részt. A demencia és az Alzheimer-kór a jelen súlyos problémája. Egészségügyi probléma mellett szociális és emberi jogi kérdés is. Demens és Alzheimer betegek ellátatlanok ma Magyarországon. Nagyon sok olyan középkorú, aktív

munkavállalóval találkozhatnak, akik idős szervezetekhez fordulnak segítségért, hogy mit csináljanak a hozzátartozóikkal. A házigondozás már nem megoldás, klubokba nem tudnak járni, mert nem működnek demens klubok. A nyugdíjmeléssel kapcsolatban egyetért **Némethné Jankovics Györgyivel**. Idős szervezet vezetőiként a saját tagjaikkal szembeni felelősség okán nem tehetik meg, hogy ne mondják el a véleményüket azon az egyetlen – általuk megbecsült – fórumon, amelyet az Emberi Jogi Munkacsoport megszervez. Ismerik a nyugdíjmelés szabályát, de két problémát szeretne megfogalmazni a témával kapcsolatban. Az egyik az, hogy a költségvetési törvény elfogadásának időszakában többféle szám látott napvilágot az inflációra vonatkozóan. A Magyar Nemzeti Bank jelentősen 2% fölötti inflációt prognosztizált, valamint a Nyugdíjasklubok és Idősek „Élet az Éveknek” Országos Szövetsége szakértői KSH adatokra alapozva jelenleg is 2% fölötti inflációt prognosztizálnak. Miközben tudják, hogy a 0,9%, az 1,6% hogy került elő, a tagság a leghatározottabban azt mondja, hogy 2% fölötti. A másik lényeges dolog az, hogy mivel nem működik az Idősügyi Tanács, nincs meg az a fórum, ahol elmondhatnák, hogy a nyugdíjmelés mértékével, annak kiszámítási módszerével kapcsolatban tárgyalásokat szeretnének kezdeményezni, annak okán, hogy az elmúlt időszakban intenzív volt – bizonyos szektorokban 6-7%, más szektorokban 12-14%-os – a nettó bértárlás. Az olló egyre jobban nyílik a nyugdíjasok és az aktívak között. Elindult egy spirál, amelynek a lényege, hogy a nyugdíjasok elszegényedése folyamatos, ha az inflációkövető nyugdíjmelésnél maradunk meg. Amikor az Idősügyi Tanács tagjai elfogadták az inflációkövető nyugdíjmelést, akkor ennek, a kor követelményeinek megfelelő feltételeit rögzítették. Ezt jelenleg újra kellene tárgyalni. 2008-ban elfogadtak egy ún. korrekciós csomagot, amely hat évre elhúzva a különböző nyugdíjas csoportok helyzetét vizsgálva próbált intézkedéseket hozni annak érdekében, hogy a legrosszabb helyzetű nyugdíjas csoportok felzárkózzanak. Miközben egyetértenek abban, hogy a kormányzat célja, hogy a bérminimumot és a létminimumot közelítse, ne keressenek az emberek a létminimum alatt, ugyanezt véghez kellene vinni a nyugdíjakkal kapcsolatban is. Elfogadhatatlan az, hogy ez a csomag leállt és nem tudnak róla tárgyalást kezdeményezni és súlyosan leszakadnak nyugdíjas csoportok. Kérte Helyettes Államtitkár Urat, hogy segítse a nyugdíjas szervezeteket abban, hogy megfelelő fórumon szakértői véleményekkel alátámasztva elmondhassák, hogy ezen a területen nagyon súlyos helyzet alakult ki.

Dr. Beneda Attila elmondta, hogy az Idősek Tanácsa elnöke a miniszterelnök, elnökhelyettese a családügyért felelős államtitkár és a titkára a család- és népesedéspolitikáért felelős helyettes államtitkár. Mint az Idősek Tanácsa titkára ígéretet tett rá, hogy a most felvetett kérdéseket a következő, 2017. év eleji ülésen napirendre tűzik és megpróbál az Idősek Tanácsához minél több olyan információt becsatornázni, amelyek most felmerültek, illetve a kölcsönös kommunikációáramlást minél hatékonyabban elősegíti. A nyugdíjmeléssel kapcsolatban elmondta, megvizsgálják annak a lehetőségét, hogy ennek a megvitatását hogyan és mikor lehetne felvetni.

Semmelweis Ferenc, a Nyugdíjasok Szociális Fóruma elnöke beszélt arról, hogy korábban évente megrendezésre került Sopronban egy előadás-sorozat, amelyik áttekintette a nyugdíjasok helyzetét és ott javaslatok születtek a helyzet javítására. Az idén ez finanszírozási okokból nem valósult meg. De a soproniak mégis tartottak egy rendezvényt, amely a

korlátozott cselekvőképességű emberek jogbiztonságáról szolt. Javasolta, hogy kellene arról gondoskodni, hogy ennek a mibenléte átmenjen a köztudatba, mert az emberek nem ismerik. Az intézményen belüli ellátással kapcsolatban elmondta, hogy minden érdekképviselési munkának célja, hogy az emberi méltóság fenntartása és megőrzése megtörténjen idős korban is. Ennek két nézőpontja lehetséges, a lakók és az intézmény szempontjából. A lakók megszenvedik azt, hogy az otthonok építészeti, infrastrukturális adottsága elmarad az ellátás normális viteléhez szükségéstől. Az otthonok túlszűfoltak és a lakók nem kapják meg a megfelelő ellátást. Az intézmény nézőpontjából az a probléma, hogy a kórházak krónikus belgyógyászati osztályait kezdik kiüríteni, a betegeket átviszik az otthonokba anélkül, hogy ennek infrastrukturális vagy szakmai háttere lenne. Még nagyobb probléma a demensek arányának megnövekedése az otthonokban ellátottak körében, sem építészeti, sem infrastrukturális, sem szakmai háttér nincs, hogy ezeket az embereket az állapotuknak megfelelő ellátásban részesítsék. A terhek egészségügyi és szociális ágazat közötti megosztásának első lépése az kellene, hogy legyen, hogy a szükséges intézkedéseket előzetesen, még a változások előtt tegyék meg. A nyugdíjmeléssel kapcsolatban elmondta, az a tapasztalatuk, hogy a tájékoztatásból kihagyják azokat a szervezeteket, akik eddig alakítói voltak ennek a rendszernek. Egy önkéntes tagságon alapuló szervezet vezetőjének ne legyen beleszólása a Kormány intézkedéseibe, de véleménye lehet róla. Kéri, hogy Helyettes Államtitkár Úr vagy az Idősügyi Osztály teremtsen meg azt a fórumot, amelyik ezt a hiányt betölti. Ha az érdekképviselési rendszer legmagasabb fóruma az Idősek Tanácsa, akkor kapja meg az információkat az idős szervezetek részéről, hogy kellő súllyal képviselhesse a különböző álláspontokat. Az első Orbán-kormány alatt jött létre az Idősügyi Charta, amely az első olyan dokumentum, ami az időskori jogokat összefoglalta. Az volt a javaslatuk, hogy a következő ciklusban szülessen meg az idősügyi törvény, amely ezeket a jogokat bebetonozza, a nyugdíjasok jogállását megjeleníti a parlamenti összetételétől függetlenül. Az Idősügyi Tanács elérte, hogy a második Gyurcsány-kormány alatt megszületett az Idősügyi Stratégia. A nyugdíjellátásnak mindig vannak szegmensei, amelyek reflektorfénybe kerülnek, de az egészről nem esik szó. A nyugdíjas érdekképviselő egy húsz éve fennálló szerves folyamat. Kérte, hogy a pártpolitikai terep közegéből legyen kiemelve a nyugdíjas ügy, hozzák létre a nyugdíjas törvényt. A nyugdíjasok nehezen élik meg, hogy a mindenkori költségvetés függvényében szabályozzák a nyugdíjat. Tisztázni kell, hogy mire jogosít fel a teljes jogú nyugdíj.

Dr. Beneda Attila elmondta, hogy a szintek közötti kapcsolat hiányosságait át fogják tekinteni a szakfőosztállyal és Novák Katalin államtitkár asszonnal, egy – a mostaninál hatékonyabb – információcserén, érdekképviselésen, szakmai tudás átadáson alapuló rendszer létrejötte érdekében. Mindenkinek megköszönte a hasznos és aktív részvételt és lezárta az ülést.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens

Látta: Szabó-Princz Viktória titkárságvezető

Jóváhagyta: dr. Beneda Attila, család- és népesedéspolitikáért felelős helyettes államtitkár